

การสังเคราะห์ดัชนีนิพนธ์แนวปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศในการบริหารวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Practices to Academic Excellence in the Management of Education Institutions
under the Basic Education Commission

สุดาพร ทองสวัสดิ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสังเคราะห์ดัชนีนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เกี่ยวกับแนวปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกรอบแนวคิดโดยใช้มิติองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization : HPO) อันประกอบด้วย 7 มิติที่สำคัญ คือ การนำองค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การจัดการกระบวนการ และผลลัพธ์การดำเนินการ กลุ่มตัวอย่าง คือ ระดับดัชนีนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 15 งานวิจัย ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2554 และสามารถสืบค้นได้จากฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ประเด็นที่จะเขียนว่ากลุ่มตัวอย่างนั้นมีคำถามว่างานในช่วง 49-54 มีเรื่องเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศเพียง 15 เรื่อง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์อะไร ที่เลือกมา 15 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกข้อมูล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1. ดัชนีนิพนธ์ ส่วนใหญ่เป็นของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ร้อยละ 33.33 เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ร้อยละ 53.33 ของงานทั้งหมด และไม่มีการระบุสมมติฐาน ดัชนีนิพนธ์ทุกเรื่องมีประชากรที่ศึกษาเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่นิยมใช้ คือ แบบสอบถาม และได้รับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สงขลา 90110 ประเทศไทย

2. แนวปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวคิด มิติองค์กรสมรรถนะสูง ได้แก่ 1) มิติการนำองค์กร ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และทิศทางการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน 2) มิติการวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย การวางแผน การกำหนดเป้าหมาย และทิศทางการพัฒนางานวิชาการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน รวมถึงการนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สามารถยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ 3) มิติการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในด้านวิชาการ มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน และคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) มิติการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การวัด วิเคราะห์ จัดเก็บข้อมูล และองค์ความรู้ด้านวิชาการอย่างเป็นระบบสามารถนำไปใช้งานได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ สร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา 5) มิติการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วย การสร้างการมีส่วนร่วมเชิงความเป็นเลิศ, การบริหารวิชาการ, มิติองค์กรสมรรถนะสูงวิชาการอย่างสร้างสรรค์ การได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถด้วยวิธีการหลากหลาย การจัดงบประมาณ ในการพัฒนาครูอย่างเพียงพอ รวมถึงการช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาหารือ และการสร้างขวัญกำลังใจ 6) มิติการจัดกระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการหลักและกระบวนการสนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย และ 7) มิติผลลัพธ์การดำเนินการ ประกอบด้วย ประสิทธิภาพของการดำเนินงานด้านวิชาการตามแผนกลยุทธ์ คุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา และความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

คำสำคัญ: ความเป็นเลิศ การบริหารจัดการ มิติองค์กรสมรรถนะสูง

Abstract

This research aims to study the basic information and synthesize previous research studies of doctorate level of educational administration program. The focus of these research studies is practices in academic excellence in the management of basic education. The conceptual framework of this study is High Performance Organization (HPO) consisting of seven dimensions: Organization Leadership, Strategic Planning, Focus on Clients and Stakeholders, Measurement, Analysis, and Knowledge Management, Workforce Focus, Operations Focus and Results. Fifteen doctorate

research studies of educational administration program published and publicized during the year 2549-2554 BC were selected by purposive sampling method. By the purposive sampling method, the research selected appears on the online databases of ThaiLIS (Online Library Networking in Thailand). The instrument is a recording form, and statistical analysis is frequencies, percentages and content analysis. The results show in the following.

1. The majority of research (53.33%) belongs to Khon Kan University and is quantitative research without hypothesis statements. The population of the research is educational institutions under the Basic Education Commission. The sampling method used is purposive and questionnaires are tools which were verified content validity and reliability by using Cronbach's alpha coefficient.

2. Practices to academic management excellence of the educational institutions under the Basic Education commission following HPO framework as follows.

3. The dimension of organization leadership consists of visions, missions, goals and explicit directions for academic administration.

4. The dimension of Strategic Planning includes planning and goal settings, and directions for academic development which is coherent to the context of the schools and community including the implementation of strategic plans into practice and being flexible to immediate situations.

5. The dimension of Focus on Clients and Stakeholders includes creating the participation of stakeholders in the academic, creating a good relationship between them and taking into account the satisfaction of the clients or stakeholders.

6. The dimension of Measurement, Analysis and Knowledge Management consists of measurement, analysis, and store of data and knowledge, which is easy and effective to use and enables a culture of learning and sharing in schools.

7. The dimension to Workforce Focus includes the creation of engagement of human resources in terms of academic, workforce provided constant development in a variety of ways, adequate budget in developing teachers including provisions of help, consults and morale supports.

8. The dimension of Operations Focus includes main and academic support processes to achieve goals.

9. . The dimension of Results includes effectiveness of the implementation of strategic plan, the quality of the students according to the qualification framework and satisfaction of the clients and stakeholders towards the achievement, processes, and required attributes of student

Keywords : Excellence, Academic Management, Dimension of a High-Performance Organization

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการการเรียนรู้ เพื่อความเจริญของบุคคลและสังคมเป็นกลไกในการพัฒนาคนและพัฒนาทุนทางปัญญาที่จะช่วยเพิ่มสมรรถนะของคนไทยให้มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องดำเนินการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 จึงได้บัญญัติความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา จึงต้องกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข และงานที่สำคัญที่จะตอบสนองให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว ก็คือ งานบริหารวิชาการ ดังที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารวิชาการ ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญต่อความเข้มแข็งของการบริหารวิชาการเป็นอันดับแรกและต้องบริหารจัดการให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในทางกลับกันจากการรายงานผลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพการศึกษาโดยรวมตกต่ำ ดังจะเห็นได้จากผลคะแนนการสอบนักเรียนไม่ว่าจะวัดจากข้อสอบมาตรฐานในประเทศ อย่าง O-NET หรือระหว่างประเทศอย่าง PISA และ TIMSS ที่มีแนวโน้มลดลง อันเป็นปรากฏการณ์ที่ถือว่าเป็นวิกฤตทางการศึกษาที่ต้องตระหนักและท้าทายผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องเร่งดำเนินการหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ผู้วิจัยจึงพิจารณาเห็นความสำคัญที่จะสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้มิติองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization : HPO) มาเป็นกรอบแนวคิดในการสังเคราะห์ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย ระดับคุณนิพนธ์ ของนักศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่เกี่ยวกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ภายใต้แนวคิดแนวคิดมิติองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization : HPO) (กระทรวงพลังงาน,2550) ได้แก่ 1) มิติการนำองค์กร 2) มิติการวางแผนกลยุทธ์ 3) มิติการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) มิติการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) มิติการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 6) มิติการจัดกระบวนการ และ 7) มิติผลลัพธ์การดำเนินการ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นคุณนิพนธ์ของนักศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Perposive Sampling) โดยคัดเลือกมาเฉพาะงานวิจัยที่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ เป็นคุณนิพนธ์ทางการศึกษาที่เกี่ยวกับการบริหารวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้มีการตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2554 ที่สามารถสืบค้นข้อมูลโดยใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) จำนวน 15 งานวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของคุณนิพนธ์

ผลการศึกษา พบว่า คุณนิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ร้อยละ 33.33 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยศิลปากร ร้อยละ 20 ในแง่ของวิทยากรวิจัย พบว่า เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ร้อยละ 53.33 งานวิจัยเชิงคุณภาพ ร้อยละ 13.33 งานวิจัยแบบผสมผสาน ร้อยละ 20 ส่วนงานวิจัยและพัฒนา ร้อยละ 13.33 และมีงานวิจัยส่วนใหญ่ร้อยละ 53.33 ที่ไม่มีการระบุสมมติฐาน ประชากรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาทั้งหมดเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นิยมการสุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง ร้อยละ 40

ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถามถึงร้อยละ 80 สำหรับเครื่องมือวิจัยทุกงานวิจัยได้รับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพทั้งหมดจะมีการรายงานการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ส่วนเครื่องมืองานวิจัยเชิงปริมาณตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ทุกงานวิจัย และมีการตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ร้อยละ 60

2. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับแนวปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศในการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้แนวคิดมิต้องค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization : HPO) ปรากฏผลดังนี้

2.1 แนวคิดมิต้องค์กรสมรรถนะสูงสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.1 การนำองค์การ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาภายใต้มิต้องค์กรสมรรถนะสูงประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของหลักสูตร โดยเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สร้างสรรค์แลพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน บริหารจัดการและนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเหมาะสม ตลอดจนมีการกำกับติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2.1.2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรต้องประกอบด้วย การวางแผน กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาให้มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน คำนึงถึงผลสำเร็จตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของสถานศึกษาที่ได้ร่วมกันกำหนด

2.1.3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระที่มีตัวบ่งชี้ถึงความต้องการ ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปิดโอกาสให้นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วม รวมไปถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน

2.1.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ พบว่า มีการวัดและวิเคราะห์กำหนดแนวทางในการประเมินผลอย่างชัดเจน สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลหลักสูตรอย่างเหมาะสม เน้นการมีส่วนร่วมในการวัดประเมินผลหลักสูตรจากนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการติดตามเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2.1.5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล พบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร กระตุ้นให้ร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาและสร้างหลักสูตรที่ต้องการในอนาคต รวมทั้งมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาสาระหลักสูตรอย่างชัดเจนเพื่อนำลงสู่การปฏิบัติ

2.1.6 การจัดการกระบวนการ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอน คือ การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร การบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่ได้แต่งตั้งจากตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตลอดจนมีการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการในประเด็นที่สำคัญๆ เพื่อสร้างความมั่นใจในการพัฒนาทุกสิ้นปีการศึกษา

2.1.7 ผลลัพธ์การดำเนินงาน พบว่า ความเป็นเลิศของสถานศึกษาพิจารณาจากหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้น ก่อให้เกิดประสิทธิผลในด้านวิชาการ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการศึกษา

2.2 แนวคิดมิติองค์กรสมรรถนะสูงสู่ความเป็นเลิศในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.2.1 การนำองค์กร พบว่า มีการกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และนโยบายที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นพยายามในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ประชุมชี้แจงนโยบายแก่ครูและบุคลากรเพื่อสร้างความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ตลอดจนสนับสนุนปัจจัยต่างๆ เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

2.2.2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่า มีการวางแผนกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน แน่นนอนโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจความต้องการ ความคาดหวังสภาพปัญหา และอุปสรรคเป็นพื้นฐาน นำไปสู่การวางแผนพัฒนา การปฏิบัติตามแผนการประเมินผลและปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนด้านวิชาการ

2.2.3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นต่อความก้าวหน้าของผู้เรียน รวมถึงมีการเปรียบเทียบผลกับเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.2.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ ผู้เรียนรายบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนครอบคลุมด้าน ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณธรรมจริยธรรม ใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สะท้อนผลการปฏิบัติงานของครู มีการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์วิพากษ์เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาด้านวิชาการและการจัดการเรียนรู้

2.2.5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากร ได้รับการพัฒนา มีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและเทคนิควิธีการสอน จัดการเรียนการสอน สนองความแตกต่างของนักเรียนแต่ละกลุ่ม นำความรู้และทักษะต่างๆ มาพัฒนาการเรียนการสอน ตามหลักสูตร รวมทั้งมีการสร้างขวัญกำลังใจให้ครูและบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็ม ศักยภาพ

2.2.6 การจัดกระบวนการ พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้มีการวางแผน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตอบสนองความถนัดและความสามารถของผู้เรียน มีการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เชื่อมโยงประสบการณ์จริง ส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพียงพอ มีการจัดระบบการตรวจสอบ ติดตามผล รายงานผลการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนา ตนได้เต็มศักยภาพ

2.2.7 ผลลัพธ์การดำเนินการ พบว่า สถานศึกษาต้องรักษามาตรฐานการศึกษาของ ผู้เรียนให้อยู่ในระดับสูง สามารถบริหารงานวิชาการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมาย ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายให้การยอมรับ และมีความพึงพอใจ

2.3 แนวคิดมิต้องค์กรสมรรถนะสูงสู่ความเป็นเลิศในการวัดประเมินผลการเรียน

2.3.1 การนำองค์กร พบว่า สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจนโยบายใน การวัดและประเมินผลการเรียนอย่างชัดเจน มีการประชุมชี้แจงถึงระเบียบการวัดประเมินผลของ สถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันให้แก่ครูและบุคลากร มีการสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ในการ ดำเนินงานวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสม

2.3.2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่า สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย ระเบียบ และ แนวทางการวัดและประเมินผล ส่งเสริมให้ครูมีการวิเคราะห์ กำหนดแนวทางการวัดและประเมิน

ผลในแต่ละสาระการเรียนรู้อย่างชัดเจน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลผู้เรียนร่วมกัน

2.3.3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผน ดำเนินการ แก้ไขปัญหาในการวัดและประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับสภาพจริงและอิงพัฒนาการของผู้เรียน

2.3.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ พบว่า มีการวิเคราะห์จำแนกผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน แล้วให้การส่งเสริมผู้เรียนทั้ง 3 กลุ่ม ได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพอย่างจริงจัง ส่งเสริมให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น นำผลไปปรับปรุงพัฒนาวิธีการวัดประเมินผลอย่างเป็นระบบ

2.3.5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล พบว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและบุคลากรได้รับทราบ เข้าใจถึงระเบียบ แนวทางการวัดประเมินผลของสถานศึกษาอย่างถูกต้อง ชัดเจน มีการจัดทำคู่มือการวัดประเมินผลสำหรับครู จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนารูปแบบและวิธีการวัดผล ประเมินผล

2.3.6 การจัดกระบวนการ พบว่า สถานศึกษามีการวางแผน ดำเนินการ กำกับติดตามให้ครูและบุคลากรสามารถวัดผลประเมินผล ครอบคลุมสาระการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ครูใช้เครื่องมือวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วม และมีการรายงานผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาตนเอง

2.3.7 ผลลัพธ์การดำเนินการ พบว่า สถานศึกษามีระเบียบการวัดและประเมินผลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดผลประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับสภาพจริงของผู้เรียน ดำเนินการวัดผลประเมินผลได้อย่างครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และกระบวนการตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้

2.4 แนวคิดมิต้องค์กรสมรรถนะสูงสู่ความเป็นเลิศในการนิเทศการเรียนการสอน

2.4.1 การนำองค์กร พบว่า สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าประสงค์ และนโยบายในการนิเทศการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และนำไปกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานนิเทศ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศเพื่อดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

2.4.2 การวางแผนกลยุทธ์ พบว่า สถานศึกษามีการวางแผนการนิเทศ กำหนดประเด็น และปฏิทินการนิเทศโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง

2.4.3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า สถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอก เช่น เครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน นิเทศการจัดการเรียนการสอนร่วมกับบุคลากรภายในอย่างเป็นกัลยาณมิตร การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้

2.4.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ พบว่า สถานศึกษามีการวัดและ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ต้องใช้ในการนิเทศ เช่น ความต้องการในการนิเทศของครู ข้อมูลศักยภาพ ในการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นในแต่ละปีการศึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำผลจากการนิเทศไปใช้ ปรับปรุงพัฒนารูปแบบ วิธีการนิเทศให้มีความเหมาะสม

2.4.5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล พบว่า สถานศึกษามีการศึกษาและเรียนรู้สมรรถนะ ของครูเป็นรายบุคคล ใช้รูปแบบการนิเทศอย่างหลากหลายที่เน้นการพัฒนา ช่วยเหลือครูและบุคลากร มีการจัดประชุมและรายงานผลการนิเทศให้ครูทราบและเสนอแนวทางการปรับปรุง พัฒนาดนใน ด้านการปฏิบัติหน้าที่และการจัดการเรียนการสอน

2.4.6 การจัดกระบวนการ พบว่า สถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้ง ภายในและภายนอกในการดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบ ให้การนิเทศ ช่วยเหลือ สนับสนุน และ แก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมเป็นผู้นิเทศ มีการสรุป ผลการนิเทศ แล้วนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.4.7 ผลลัพธ์การดำเนินการ พบว่า ผู้บริหารและครูนำผลการนิเทศไปใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนอย่างจริงจัง ผู้เรียนมีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2.5 แนวคิดมิต้องค์กรสมรรถนะสูงสู่ความเป็นเลิศในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

2.5.1 การนำองค์การ พบว่า สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการให้ ครูทำวิจัยชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอน ประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากร รับทราบและถือปฏิบัติ ตลอดจนสนับสนุนปัจจัยต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดทำวิจัย

ของคุณ เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ในการจัดทำวิจัยชั้นเรียน จัดหาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ เป็นที่ปรึกษาให้แก่ครูและบุคลากร

2.5.2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่า สถานศึกษามีการวางแผนและกำหนด ให้ครูทำวิจัยชั้นเรียนในทุกปีการศึกษา ทุกระดับชั้น และทุกสาระการเรียนรู้ โดยเน้นกระบวนการอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบ

2.5.3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า มีการศึกษาข้อมูลสมรรถนะในการทำวิจัยของคุณ กระตุ้นครูให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการทำวิจัย ส่งเสริมให้ครูใช้การวิจัยชั้นเรียนเป็นแนวทางในการพัฒนางาน

2.5.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ พบว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีการวิเคราะห์สาเหตุ ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมนำเสนอผลงานวิจัยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

2.5.5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล พบว่า มีการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ให้ความร่วมมือกับครูในการติดตาม ช่วยเหลือ สนับสนุนการทำวิจัยของคุณให้เกิดความสำเร็จ ตลอดจนเน้นให้ผู้ปกครองนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยตามความเหมาะสม

2.5.6 การจัดกระบวนการ พบว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการทำงานวิจัยเป็นทีมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยบุคลากรทั้งภายในและภายนอก มีการติดตามผล ประเมินผล สรุปผล การทำวิจัยชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องร่วมกัน ทบทวนและนำผลของการดำเนินการมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาวิธีการจัดทำวิจัยชั้นเรียนของคุณและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2.5.7 ผลลัพธ์การดำเนินการ พบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำวิจัยชั้นเรียน รวมทั้งนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการร่วมกัน

สรุป

จากผลการสังเคราะห์ดัชนีพันธกิจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศในการบริหารวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ขอบข่ายและภาระงานการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความครอบคลุมตามบทบาทหน้าที่ด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นภารกิจหลักหรือหัวใจของการจัด

การศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและสนองนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ผู้วิจัยจึงได้สรุปขอบข่ายการบริหารวิชาการของสถานศึกษาออกเป็น 5 งานหลัก คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการเรียนการสอน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) ที่ได้กำหนดสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการไว้ 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ วิสุทธิ วิจิตรวัชรภรณ์ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็ได้กำหนดภารกิจการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย งานพัฒนาหลักสูตร งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ งานวัดผลประเมินผล การเรียนและการเทียบโอน งานพัฒนาสื่อ งานนิเทศการศึกษา และงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. แนวปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำมิต้องค์กรสมรรถนะสูง ซึ่งเป็นแนวคิดของการบริหารงานมุ่งสู่ความเป็นเลิศไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการด้านวิชาการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 7 มิติ ดังนี้

2.1 มิติการนำองค์กร ผู้วิจัยพบว่า สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และทิศทางของการบริหารวิชาการ โดยใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนให้ภารกิจงานวิชาการของสถานศึกษามีความสำเร็จ บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน ดังเช่น ผลการวิจัยของวิสุทธิ วิจิตรวัชรภรณ์ (2547) ที่พบว่าความสำเร็จของรูปแบบการกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสถานศึกษาต้องมีลักษณะผู้นำ คือ มีวิสัยทัศน์และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถกำหนดเป้าหมายและวางแผนพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับ รุจา รอดเข็ม (2547) ที่ได้กล่าว ว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องมีบทบาทสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ 1) ผู้กำหนดทิศทาง (direction setter) 2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) 3) ผู้เจรจาต่อรอง ประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ 4) ผู้ฝึกสอนสร้างวิสัยทัศน์ และพันธสัญญาร่วมกับบุคลากรเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กร อันเป็นบทบาทหน้าที่ที่สอดคล้องกับมิติการนำองค์กร

2.2 มิติการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ผู้วิจัยพบว่าสถานศึกษาสามารถประยุกต์มิติการวางแผนเชิงกลยุทธ์ไปใช้ในแง่ของการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดแนวทาง วางแผนการทำงานด้านวิชาการให้มีความชัดเจน จัดระบบงานให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา รวมถึงการนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติงานด้านวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม สามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ Kaplan and Norton (2001) ที่ได้กล่าวว่า ความสำเร็จครั้งยิ่งใหญ่ขององค์กร คือ กลยุทธ์ที่ออกแบบมาเป็นอย่างดี เป็นที่เข้าใจของผู้คนในองค์กรก็จะสามารถสร้างผลสำเร็จในการดำเนินงานในองค์กร นั้นแสดงให้เห็นว่า การเชื่อมโยงการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ชักระบวน การมีส่วนร่วมในการกำหนด คัดเลือกกลยุทธ์ วางแผนปฏิบัติการ มีระบบการวางแผนที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกด้าน สามารถยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนใช้ได้ตามสถานการณ์ รวมถึงมีการถ่ายทอดแผนไปสู่การปฏิบัติด้านวิชาการอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม มีทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาวก็จะส่งผลให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

2.3 มิติการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สถานศึกษาต้องเน้นที่การจัดการและการบริการที่ดี เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสำเร็จในการบริหารวิชาการก่อให้เกิดผลโดยตรงต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องดำเนินการจัดเก็บข้อมูลความต้องการ ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สร้างโอกาสการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็น เพื่อใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการให้ด้านวิชาการ โดยข้อมูลที่ได้ต้องตระหนักถึงความเพียงพอที่จะเป็นตัวแทนที่ดีของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเชิงสถิติ และที่สำคัญการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถานศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปปรับปรุงวิธีการพัฒนาให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นอย่างดี ดังที่ เลขา ปิยะธัชจรรย์ (2545) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจการจัดการสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยดำเนินการ ดังนี้ 1) กระจายอำนาจให้โรงเรียนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความสุข 2) การสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 3) การส่งเสริมให้โรงเรียนบริหารจัดการตนเอง โดยการร่วมมือของบุคลากร ในโรงเรียนและชุมชน

2.4 มิติการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ผู้วิจัยพบว่าสถานศึกษาต้องมีการวัด วิเคราะห์ จัดเก็บข้อมูล จัดองค์ความรู้ในการบริหารวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็น

ระบบ สามารถนำข้อมูลมาใช้งานได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ มีการประเมินความสำเร็จด้านวิชาการของสถานศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยมีขั้นตอนการกำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัดต่างๆ ที่มีความน่าเชื่อถือและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีการสรุปผลการประเมินและวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา มีการรายงานผลให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลไปพัฒนาวิธีการวัดประเมินผลให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตรงตามสภาพจริงของนักเรียน รวมถึงมีการสร้างวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ นำข้อมูลด้านวิชาการที่ได้จากการวัดและวิเคราะห์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อันส่งผลให้เกิดประสิทธิผลต่อการบริหารวิชาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญธรรม โบราณมูล (2548) ที่พบว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้มีผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ รุจา รอดเข็ม (2547) ก็ได้เสนอให้สร้างองค์การเชื้อต่อการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน มีการแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร เพื่อความสำเร็จของงาน

2.5 มิติการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ผู้วิจัยพบว่าการตอบสนองความพึงพอใจของครูและบุคลากร การพัฒนาความรู้ความสามารถและการเพิ่มศักยภาพของครูและบุคลากรทางด้านวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการ อย่างสร้างสรรค์ การได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถด้วยวิธีการต่างๆ อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง การจัดงบประมาณพัฒนาครูและบุคลากรอย่างเหมาะสม การได้รับคำแนะนำ ช่วยเหลือปรึกษาหารือ ตลอดจนการสร้างขวัญ กำลังใจ จะทำให้ครูและบุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ อันส่งผลต่อคุณภาพทางด้านวิชาการของผู้เรียน สอดคล้องกับที่ Holbeche (2005) ได้กล่าวไว้ว่า องค์กรที่มีสมรรถนะสูงคือ องค์กรที่มีขีดความสามารถในการเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ยึดระบบการบังคับบัญชาที่เข้มงวดเกินไป กระตุ้นให้คนในองค์กรสร้างวัฒนธรรมองค์กร โดยระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในองค์กร

2.6 มิติการจัดการกระบวนการ ผู้วิจัยพบว่าการจัดการกระบวนการเป็นกระบวนการบริหารภายในที่สนับสนุนให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีและวิธีที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานและผลผลิตที่มีคุณภาพ นอกจากนี้การทบทวน ปรับปรุง กระบวนการหลักที่สำคัญทางด้านวิชาการและกระบวนการสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้มีส่วนได้

ส่วนเสีย ย่อมทำให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการงานวิชาการได้ดี มีประสิทธิภาพ สามารถเป็นแบบอย่างและต้นแบบของสถานศึกษาที่มีสมรรถนะสูง มุ่งสู่ความเป็นเลิศของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรทิพย์ สุพรรณกุล (2553) ที่พบว่า การจัดการที่เป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานดีมีคุณภาพได้นำมิติด้านการจัดการกระบวนการไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานตามขอบข่ายภาระงานของโรงเรียนทุกงาน โดยเฉพาะงานด้านวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 33.30

2.7 มิติผลลัพธ์การดำเนินการ ผู้วิจัยพบว่าผลลัพธ์การดำเนินการบริหารวิชาการ หมายถึง ผลสำเร็จของสถานศึกษาซึ่งสัมพันธ์กับแผนการดำเนินงานและผลที่ได้รับจากกระบวนการภายในของสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก 1) ประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ 2) คุณภาพของผู้เรียนที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และ 3) ความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถประยุกต์ใช้มิติผลลัพธ์การดำเนินการ โดยการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ด้วยการจัดระบบการบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การจัดทำรายงานประจำปี และมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) และสร้างมาตรฐานการทำงานด้านวิชาการ อันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) การปรับปรุงแก้ไข (Action)

เอกสารอ้างอิง

กิตติพร เนาวิสุวรรณ. (2554). แบบบันทึกข้อมูล. อัดสำเนา.

กระทรวงพลังงาน. (2550). *องค์กรสมรรถนะสูง (High performance organization)*.

สืบค้นจาก: <http://www.eppo.go.th/admin/HPO>

บุญธรรม โบราณมูล. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนเทศบาล*

สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาอิสระ ศึกษาศาสตร์

มหาบัณฑิต. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.

พรทิพย์ สุพรรณกุล. (2553). *การพัฒนารูปแบบโรงเรียนสมรรถนะสูงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.

วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- รุจา รอดเข็ม. (2547). *การพัฒนา รูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์กรของวิทยาลัย ในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข ประยุกต์ตามแนวทางการประเมินองค์กรแบบสมดุล*. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2545). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติ สถานภาพ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : บทเรียนและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- วิสุทธ์ วิจิตรวัชรภรณ์. (2547). *การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูป*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา.
- Holbeche, L. (2005). *The high performance organization*. Oxford, England: Butterworth-Heinemann.
- Kaplan, S & Norton, P. (2001). *The Strategy-Focused Organization : How Balance Scorecard Companies Thrive in the New Business Environment*. U.S.A.: Harvard Business School Press.